

Tuzla Yaşam Vadisi Etkileşimli Alan Uygulaması

- **Plan / proje hazırlanmadan önceki durum, sorun tanımları**

İstanbul ili, Tuzla ilçesinde, yaklaşık dört kilometre uzunluğundaki Umur Deresi'nin çevresini kapsayan, 130 bin metrekarelik alanda yer alan yaşam vadisi, batıda İstasyon mahallesi D-100 karayolundan başlayıp, doğuda Evliya Çelebi mahallesi Aygün Sokak'ta sonlanmaktadır. Bu kapsamda ele alınan Etkileşimli Alan Uygulaması ile vatandaşların çeşitli aktivitelerle alanı deneyimlemesi ve uygulanması planlanan projenin etkileri ölçülmüştür.

Mevcut durumdaki ulaşım sisteminde; yolda şerit disiplininin sağlanmadığı, yol genişliklerinin değişken olduğu görülmüştür. Yaya köprülerinin yetersizliği, Şener Sokak'ın yaya ve araç için dar bir sokak olması, aydınlatmalarının yetersizliği, güvensiz yaya ulaşımı, derenin kötü kokusu, evcil hayvanların vakit geçirebilecekleri alan olmaması vb. sorunlar da halk tarafından belirtilen sorunlardır.

- **Plan ve / veya hedefleri ve önceliklerin tanımlanması**

Tuzla Yaşam Vadisi Projesi, kalıcı yeşil alan ve parklar oluşturmak amacıyla bazı sokakları geçici olarak trafiğe kapatma düşüncesiyle başlamıştır. Çeşitli paydaşlar ile hazırlık süreci ve uygulamaya yönelik adımlar işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir. Önerilen tasarımların uygulanabilirliğini ölçmek için iki alternatif üzerinden hazırlanan geçici trafik sirkülasyon projeleri ile konut alanlarına erişimi engellemeyecek, ulaşım sistemini aksatmayacak şekilde 2 aylık geçici uygulama süreci planlanmıştır. Bilgilendirme ve duyuru çalışmaları sonrasında, çeşitli günlerde farklı paydaşların katılımlarıyla gerçekleşen etkinlikler ile halkın deneyimine sunulmuştur. Tüm bu değerler ele alındığında kamusal alanların daha güvenli, erişilebilir ve keyifli deneyimler sunan alanlara dönüştürülmesinin iyi bir planlama ve tasarım ile mümkün olabileceği görülmektedir.

- **Plan ve / veya projenin takip ettiği stratejilerin belirlenmesi**

Etkileşimli Alan Uygulaması kapsamında, Evliya Çelebi Mahallesi, Aygün Sokak, Yenice Sokak UTK kararı ile geçici süreliğine trafiğe kapatılarak, araçlardan arındırılmıştır. Her iki sokağın kalıcı olarak kapatılıp yeşil alana dönüştürülmesi hedefinde ilk adım geçici kapatma ile uygulamanın yapıldığı bölge serbest oyun alanı kazanırken, yaya öncelikli olmayan alan yayalar için erişilebilir olmuş, iki aylık geçici süreçte kapatılan yollar; ağaçlar, kent mobilyaları ile donatılarak keyifli bir dinlenme alanına dönüştürülmüş ve bölge sakinlerinin deneyimine sunulmuştur. İki farklı alternatif olarak ele alınan uygulamayla, deneme anında, etkileşim süresi sonrasında kullanıcılardan alınan geri bildirimlerle, söz konusu yolların kapatılması için gerekli olan UKOME kararıyla yeşil alana dönüştürülmesi planlanmaktadır.

- **Kullanılan kaynaklar**

Öz kaynaklar kullanılmış olup; zemin boyamaları yapılmış, çeşitli kent donatıları ve yeşil alan artırımının provası amacıyla çeşitli saksılı ağaçlar yerleştirilmiştir.

- **Uygulama süreci**

Etkileşimli Alan Uygulaması ile 2 ay geçici olarak trafiğe kapatılan Aygün Sokak ve Yenice Sokak'ın kullanıcılarına daha iyi bir deneyim sunması için zemin boyamaları, çeşitli kent donatıları ve saksılı ağaçların yerleştirilmesi ile çalışma alanında ilgi çekici ve keyifli bir mekân oluşturulmuştur. Çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi ile kullanıcıların yayalaşan sokakları benimsemeleri ve deneyimlerini paylaşmaları sayesinde ihtiyaç ve potansiyeller ortaya çıkarılmıştır.

Uygulamanın kurulum aşaması; araç trafiğinin kapatılması ve çeşitli kent mobilyalarının kullanımı ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak onaylanan geçici trafik sirkülasyon projesine göre trafik akışı yeniden düzenlenmiş, bazı sokaklar tamamen kapatılmış ve trafik levhalarıyla yeni yönlendirmeler yapılarak alanın güvenliği sağlanmıştır. Yayalar için güvenli hale gelen sokakta kent mobilyaları yerleştirilmeden bile çok sayıda kullanıcının alanı deneyimlemeye başladığı görülmüştür. Sokakta yeşil alan düzenlemesini temsil etmesi için saksılı ağaçlardan yararlanılmış ve çeşitli renklerde boyamalarla zeminin farklılaşması sağlanmıştır. Boyamalar kentliler için çekici bir unsur olmakla birlikte alanda çeşitli oyunların deneyimlenebilmesi için de fırsat oluşturmuştur. Banklar, masalar, dubalar vb. kent mobilyaları ile çeşitli etkinlik alanları oluşturulmuştur. Amaç kentlilerin alanı farklı etkinlik ve atölyelerle deneyimlemesi ve uygulama hayata geçirildiğinde iyi tasarıma sahip bir açık mekânda neler yapabileceklerini gösterebilmektir.

Alandaki kurulum ve zemin boyamaları tamamlandıktan sonra, kentlilerin alan ile etkileşimini teşvik etmek amacıyla farklı günlerde çeşitli etkinlik ve atölyeler yapılmıştır. Alanda kullanıcı deneyimlerinin artması ve daha çok kullanıcıya ulaşılması amacıyla düzenlenen etkinlikler farklı kanallardan kullanıcılara duyurulmuştur. 22.10.2022-19.11.2022 tarihleri arasında yaklaşık 300 kişinin katılım sağladığı 11 farklı etkinlik gerçekleştirilmiştir. Etkileşimin fazla olduğu bazı etkinlikler vatandaşın gelen talepler üzerine tekrarlanmış ve toplamda 15 etkinlik/atölye yapılmıştır.

Gerçekleştirilen Etkileşimli Alan Uygulaması projesinin alandaki etkilerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla; kamuoyu araştırması ile uygulama sırasında ve sonrasında yüz yüze ve online gerçekleştirdiği anketler, halk ile yapılan derinlemesine görüşmeler, araç ve yaya sayımları da veri toplama çalışması aşamasında kullanılmıştır.

- **Uygulama ile elde edilen sonuçlar**

Tuzla Yaşam Vadisi projesi kapsamında kalıcı olarak yayalaştırılıp yeşil alan ve park yapılması düşünülen sokakların geçici olarak trafiğe kapatılması sonrasında birçok farklı yöntem ile kullanıcıların deneyimleri gözlemlenmiştir. Kullanıcılardan alınan geri dönüşler, araç sayımları ve anket sonuçlarına dayalı olarak kalitatif ve kantitatif analiz yöntemleri ile alana en uygun modelin uygulanması hedeflenmiştir. UTK kararının alınmasından sonra yolların geçici süreliğine kapatılacağını belirttiğimiz kullanıcılardan ve yakın çevrede oturan mahalle sakinlerinden genel olarak olumlu dönüşler alınmıştır.

Anket sonuçlarına bakıldığında; genel talep araç trafiğinin yavaşlatılması, hatta tehlike arz ettiğinden trafiğin bu sokaklarda araçlara kapatılması yönünde olmuştur. Anket sonuçlarında mahallede kullanılan ulaşım türünün büyük farkla yaya ulaşımı olduğu görülmüştür. Bu

bağlamda alanın yayalaştırılması bölge sakinleri tarafınca güvenli mobilite sağlayacağı anlamına gelmektedir. Ayrıca güvenli bir bisiklet hattı olduğunda bisiklet kullanımının yaygınlaşacağı da anket sonuçlarında açıkça görülmektedir. Noktasal araç sayımlarında sirkülasyon değişiklikleri tespit edilirken trafik yoğunluğu problem seviyesine ulaşmamaktadır. Etkileşimli alan uygulaması ile birlikte araç trafiğinde sirkülasyon değişikliklerine rağmen genel araç sayısında önemli bir düşüş yaşanırken yaya trafiğinde de önemli bir artış olmuştur. Uygulama sırasında hafta içi yaya yoğunluğunun uygulama öncesi hafta sonu yaya yoğunluğundan yüksek olması yayalaştırma uygulamasının hafta içinde olsa bile aktif olarak kullanıldığını göstermektedir. Özellikle alternatif 2 uygulanırken araç trafiğinin önemli ölçüde azalması ve yaya yoğunluğunun önemli ölçüde artması, kullanıcıların trafiğin tamamen kısıtlandığı alternatifini tercih etmesiyle de bağlantılıdır.

Etkileşimli alan uygulaması, uygulama haricinde kalan ve araç trafiğine kapatılmayan sokaklarda trafik yoğunluğuna sebep olmamıştır ve konuyla ilgili alan kullanıcılarından herhangi bir şikâyet dile getirilmemiştir. Aksine anket sonuçlarına göre kullanıcıların %70'i 2. alternatifin, yani Aygün Sokak'ın tamamen kapatılmasını öneren seçeneğin uygulanmasını talep etmişlerdir.

- **Planlama süreci ve / veya uygulamadan kazanılan ve benzer projelerde kullanılacak deneyimler**

Etkileşimli alan uygulaması etkinlik günlerinde yaklaşık 300 kişi katılım sağlamıştır. Mekânsal düzenleme özellikle çocuk oyun alanları için tasarlandığından, bu günlerde alanı deneyimleyen katılımcıların yaklaşık %60'ı çocuklardan oluşmuştur. Çocukların ebeveynleri dışında diğer yetişkinler de oyunlara ve etkinliklere katılmıştır. Projeyi deneyimleyen 71 mahalle sakininin geri bildirimleri kaydedilmiş ve yaklaşık 50 birey, görüşlerini geçici projeye ve Tuzla Yaşam Vadisi projesine dahil etmek amacıyla projenin bir parçası olarak küçük konuşmalara katılmıştır.

Proje hem mahalle sakinleri hem de Tuzla Belediyesi için ilham kaynağı olmuş; mekânda farklılıklar yaratmanın ve yaya ve çocuklar için fırsatlar sunmanın daha güvenli ve yaşanabilir alanların oluşturulmasına nasıl katkı sağlayabileceğini göstermiştir. Ayrıca, sıkça kullanılan alanda farklı deneyimler sunmak, mahalle sakinlerinin bölgeye aidiyet duygusu hissetmeleri için faydalı olmuştur. Etkinlikler aracılığıyla mahalle sakinlerinin görüşleri alınmış ve alanın gelişimine ve değişimine katkıda bulunma fırsatı elde etmişlerdir.

Etkileşimli Alan Uygulaması ile yapılan geçici ve küçük müdahalelerin daha kapsamlı ve kalıcı dönüşümler için katalizör işlevi görmesi amaçlanmıştır. Aktif vatandaş katılımının sağlandığı, araç ve yaya sayımlarının yapıldığı çalışma ile bir yandan değişim ve etkinin ölçülmesini sağlanırken diğer yandan kullanıcıların talep ve görüşlerini öncelik haline getiren proje ve uygulama kararları elde edilmiştir. Bu sayede alınan kararlar daha sağlıklı ve sürdürülebilir olurken, ortak çalışma kültürü de gelişmektedir. Vatandaşın kent hakkını göz ardı etmeyen, taktiksel şehircilik gibi yenilikçi ve pratik yaklaşımları benimseyen etkinlik ve çalışmaların desteklenmesi ve yürütülmesi için örnek olmuştur.